

تاوان و سزاكانى ھەلبژاردن

بەپيى ياساى ھەلبژاردنى ئەنجومەنى پارىزگاكان و قەزاو ناحىەكان
ژمارە 4ى سالى 2009ى ھەمواركرائ

بەسەرپەرشتى:

سلیمان مستەفا ھسەن

جیگری سەرۆكى ئەنجومەنى كۆمسیاران

دیاری حاجی عومەر

بەرپۆهەبرى گشتى دیوان

ئامادەکردنى:

ھۆبەى كاروبارى ياساى- بەشى كاروبارى ئەنجومەن-
بەرپۆهەبرایەتى گشتى دیوان- ئەنجومەنى كۆمسیاران

شوكر بىلال فەقى

لدوین پەمەزان پەشىد

شلۆقان عاسى محەمەد

ماده	برگه	جۆرى سزا	جۆرى تاوان	ز
۲۰	دووهم	سزادهدریّت به بیبهشکردن له بهشداری کردن له ههلبژاردنهکاندا.	ههرحزبیک یان کیانیکی سیاسی که ملیشیای چهکداری ههبیّت.	۱
۲۰	سینهم	سزادهدریّت به بیبهشکردن له بهشداری کردن له ههلبژاردنهکان و ئەژمارکردنی دهنگهکان.	ههرقهوارهیهکی سیاسی ئەگهه بههیز یان به هههشه ناوچهیهکی ههلبژاردن بو خوی یان له دژی جگه له خوی دابخات له بهشداری کردن له ههلبژاردنهکان و ئەژمارکردنی دهنگهکان.	۲
۲۲		سزا دهدریّت به بهندکردن که له یهک مانگ زیاتر نهبیّت.	هههرکهسیک بهیاننامهیهک یان وینه یاخود بلاوکراوهی ههلبژاردنی تایبته له دهرهوهی ئەو شوینانهی بوی تهرخانکراوه ههلواسیّت.	۳
۲۳		سزادهدریّت به بهندکردن که له یهک مانگ کهمتر نهبی و له شهش مانگ زیاتر نهبی و غهرامهیهکیشی لی وهردهگیری که له (۱۰۰۰۰۰۰) یهک ملیون دینار کهمتر نهبی و له (۵۰۰۰۰۰۰) پینچ ملیون دینار زیاتر نهبی.	بهکارهینانی ئەو تهلارانهی که وهزارهتهکان و فهرومانگهکانی ههریم و ههموو شوینهکانی کارو فهرومان بو کارکردنی حیزبی و ریکلامی ههلبژاردن.	۴
۲۳		سزادهدریّت به بهندکردن که له یهک مانگ کهمتر نهبی و له شهش مانگ زیاتر نهبی و غهرامهیهکیشی لی وهردهگیری که له (۱۰۰۰۰۰۰) یهک ملیون دینار کهمتر نهبی و له (۵۰۰۰۰۰۰) پینچ ملیون دینار زیاتر نهبی.	ههرفهرومانبهریکی فهرومانگهکانی ههریم و دسهلاته خوچینییهکان دسهلاتی فهرومانبهرایهتیا یاخود دهرامهتی ههریم یان هویهکانی یاخود دهزگاکانی بو بهرژهوهندی خویان یان بو هه پالیئوراویک بهکاربینن، به دهزگاکانی ئاسایشی ناوخوو و سهربازیشهوه بو ریکلامی ههلبژاردن یان کارتیکردن له دهنگدهرهکان.	۵
۲۳		سزادهدریّت به بهندکردن که له یهک مانگ کهمتر نهبی و له شهش مانگ زیاتر نهبی و غهرامهیهکیشی لی وهردهگیری که له (۱۰۰۰۰۰۰) یهک ملیون دینار کهمتر نهبی و له (۵۰۰۰۰۰۰) پینچ ملیون دینار زیاتر نهبی.	هه پالیئوراویک له رۆژی دهنگداندنا بهرنامهی کار یاخود بلاوکراوه یان پلیت یان غهیری ئەمانه له بهلگهنامه به خوی یان بههویهکی دیکه بلاوبکاتهوه.	۶

ماده	برگه	جوړی سزا	جوړی تاوان	ز
۲۳		سزاده دريټ به بندکردن که له يهک مانگ که متر نه بی و له شهش مانگ زیاتر نه بی و غه رامه یه کیشی لی وهرده گیرئ که له (۱۰۰۰۰۰۰) یهک ملیون دینار که متر نه بی و له (۵۰۰۰۰۰۰) پینچ ملیون دینار زیاتر نه بی.	هر کارمه نديکی فه رمانگه کانی هر یم یا خود ئه ندامانی دهسه لاته خو جییه کان، له رۆژی دهنگداندا به رنامه ی کار به خو ی یان به هو ی غه یری خو ی بلاوبکاته وه.	۷
۲۳		سزاده دريټ به بندکردن که له يهک مانگ که متر نه بی و له شهش مانگ زیاتر نه بی و غه رامه یه کیشی لی وهرده گیرئ که له (۱۰۰۰۰۰۰) یهک ملیون دینار که متر نه بی و له (۵۰۰۰۰۰۰) پینچ ملیون دینار زیاتر نه بی.	بلاوکردنه وه ی جارنامه یان دابهش کردنی به رنامه ی کار یان بلاوکراره یان پلیت به ناوی پالیوراویک که له که شفی پالیوراوه کان تومارنه کرابی.	۸
۲۳		سزاده دريټ به بندکردن که له يهک مانگ که متر نه بی و له شهش مانگ زیاتر نه بی و غه رامه یه کیشی لی وهرده گیرئ که له (۱۰۰۰۰۰۰) یهک ملیون دینار که متر نه بی و له (۵۰۰۰۰۰۰) پینچ ملیون دینار زیاتر نه بی.	هر پالیوراویک هر ریکلامیکی هه لبراردن بکات که دهنگدهر هه لبخه له تینی یان فیلی لیبکات یان شیوازی بریندارکردن یان ناوزراندن له ریکلامی هه لبراردندا به کار بیتیت.	۹
۲۳		سزاده دريټ به بندکردن که له يهک مانگ که متر نه بی و له شهش مانگ زیاتر نه بی و غه رامه یه کیشی لی وهرده گیرئ که له (۱۰۰۰۰۰۰) یهک ملیون دینار که متر نه بی و له (۵۰۰۰۰۰۰) پینچ ملیون دینار زیاتر نه بی.	هر که سیک پاره بو ریکلامی هه لبراردن له مالی گشتی یان له بودجه ی وهزاره ته کان یان وقف یان مالی پشتگیری دهره کی خه رج بکات.	۱۰
۲۳		سزاده دريټ به بندکردن که له يهک مانگ که متر نه بی و له شهش مانگ زیاتر نه بی و غه رامه یه کیشی لی وهرده گیرئ که له (۱۰۰۰۰۰۰) یهک ملیون دینار که متر نه بی و له (۵۰۰۰۰۰۰) پینچ ملیون دینار زیاتر نه بی.	هر که سیک ریکلامی هه لبراردن بکات له ماوه ی چل و ههشت کاتزمیر پیش کردنه وه ی دهرگای دهنگدان.	۱۱

ماده	برگه	جوړی سزا	جوړی تاوان	ز
۲۴	یه کهم	سزاده دریت به به ندرکردن که له شهش مانگ که متر نه بی و غرامه یه کیش لی و وردگی ری که له (۱۰۰۰۰۰) سهد هزار دینار که متر نه بی و له (۵۰۰۰۰۰) پینج سهد هزار دینار زیاتر نه بی.	هرکه سیک به نه نقه ست ناویک یان سیفته تی قه لب له خشته ی دهنگده رکان دابنیت یا خود به نه نقه ست ناویک به پیچه وانه ی حوکه کانی نه م یاسایه دابنیت.	۱۲
۲۴	دووه م	سزاده دریت به به ندرکردن که له شهش مانگ که متر نه بی و غرامه یه کیش لی و وردگی ری که له (۱۰۰۰۰۰) سهد هزار دینار که متر نه بی و له (۵۰۰۰۰۰) پینج سهد هزار دینار زیاتر نه بی.	هرکه سیک ناوی خوی یان ناوی غهیری خوی به بی بوونی مهرجی پیویستی یاسایی تو مارکرد و دهرکه وت که به مه ده زانی و هرکه سیکیش ناویکی تری دانه نا یا خود لایبدا ت.	۱۳
۲۴	سینیه م	سزاده دریت به به ندرکردن که له شهش مانگ که متر نه بی و غرامه یه کیش لی و وردگی ری که له (۱۰۰۰۰۰) سهد هزار دینار که متر نه بی و له (۵۰۰۰۰۰) پینج سهد هزار دینار زیاتر نه بی.	هرکه سیک له هه لېژاردندا دهنگی خویدا و دهشیزانی ناوی له تو ماری هه لېژاردنه کاندایه نایاسایی نوسراوه، یا خود مه رجه یاساییه پیویستیه کانی له به کارهیتانی مافی خوی له هه لېژاردندا له ده ست داوه.	۱۴
۲۴	چاره م	سزاده دریت به به ندرکردن که له شهش مانگ که متر نه بی و غرامه یه کیش لی و وردگی ری که له (۱۰۰۰۰۰) سهد هزار دینار که متر نه بی و له (۵۰۰۰۰۰) پینج سهد هزار دینار زیاتر نه بی.	هرکه سیک به نه نقه ست دهنگی به ناوی غیری خویدا.	۱۵
۲۴	پینجه م	سزاده دریت به به ندرکردن که له شهش مانگ که متر نه بی و غرامه یه کیش لی و وردگی ری که له (۱۰۰۰۰۰) سهد هزار دینار که متر نه بی و له (۵۰۰۰۰۰) پینج سهد هزار دینار زیاتر نه بی.	هرکه سیک نهیتهی دهنگدانی دهنگده ریکی به بی ره زامه ندیی خوی بلا و کرده وه.	۱۶

ماده	برگه	جۆرى سزا	جۆرى تاوان	ز
۲۴	شه شههه	سزاده دريټ به به ندرکردن كه له شهش مانگ كه متر نه بئى و غه رامه يه كيشى لئ وهرده گيرئ كه له (۱۰۰۰۰۰) سهه هزار دينار كه متر نه بئى و له (۵۰۰۰۰۰) پينج سهه هزار دينار زياتر نه بئى.	هه ركه سيك مافى خوى له هه لئباردنئىك بؤ زياتر له جاريك به كارهينا(واته زياتر له جاريك دهنگ بدات).	۱۷
۲۴	حه وتهه	سزاده دريټ به به ندرکردن كه له شهش مانگ كه متر نه بئى و غه رامه يه كيشى لئ وهرده گيرئ كه له (۱۰۰۰۰۰) سهه هزار دينار كه متر نه بئى و له (۵۰۰۰۰۰) پينج سهه هزار دينار زياتر نه بئى.	هه ركه سيك ويستى دهنگدهرى نه خوئنده وارى گوڤرى و ناويكى نووسى يان ئيشاره تى له سهه ر ئه و په مزه دانا كه مه به ستى دهنگدهر نيه ياخود كووسپى خسته پيش هه ر دهنگدهريك بؤ ئه وهى مافى هه لئباردنه كهى به كارنه هئنى.	۱۸
۲۴	هه شتهه	سزاده دريټ به به ندرکردن كه له شهش مانگ كه متر نه بئى و غه رامه يه كيشى لئ وهرده گيرئ كه له (۱۰۰۰۰۰) سهه هزار دينار كه متر نه بئى و له (۵۰۰۰۰۰) پينج سهه هزار دينار زياتر نه بئى.	هه ر كه سيك خوى له زياتر له بازنه يه كى هه لئباردندا يان لىستىكى هه لئباردندا پالاوتبئى.	۱۹
۲۴	تويهه	سزاده دريټ به به ندرکردن كه له شهش مانگ كه متر نه بئى و غه رامه يه كيشى لئ وهرده گيرئ كه له (۱۰۰۰۰۰) سهه هزار دينار كه متر نه بئى و له (۵۰۰۰۰۰) پينج سهه هزار دينار زياتر نه بئى.	هه ر كه سيك له كاتى جيا كردنه وهى دهنگه كاندا گزى (ته زوير) بكات.	۲۰
۲۵	يه كهه	سزاده دريټ به به ندرکردن بؤ ماوه يه كه له مانگييك كه متر نه بئى و له ساليكيش زياتر نه بئى.	هه ر كه سيك به ئه نقه ست دهستدرئىژى بؤ سهه ر وينه ي پاليئوراوه كان يان بؤ سهه ر به رنامه كانيان بكات كه له شوئنى تاييه ت هه لواسراون.	۲۱

ماده	برگه	جۆرى سزا	جۆرى تاوان	ز
۲۵	دووه م	سزاده دريټ به به ندرکردن بۆ ماوه يهك كه له مانگيټ كه متر نه بئى و له ساليكيش زياتر نه بئى.	هەر كه سيټك خۆكيشانه وهى پاليوراويټك يان زياترى له پرۆسهى ههلبژاردن راگه ياندو ده شيزانى ئه و كاره راست نيه ئه مهش به مه به ستي كارتى كردن بئى له سهر دهنگده ره كان يا خود گۆرپينى دهنگه كانى پاليوراو بۆ خۆى.	۲۲
۲۵	سنييه م	سزاده دريټ به به ندرکردن بۆ ماوه يهك كه له مانگيټ كه متر نه بئى و له ساليكيش زياتر نه بئى.	هەر كه سيټك ده سترى ژى بكاته سهر هۆيه كانى ريكلامى ههلبژاردن كه به پيټى ياسا رپيان پيدراوه به ههر هۆيهك جا به كوژاندنه وه يان دراندن يان غه يري ئه مانه يا خود ههر رهفتارىكى له م جۆره بئى.	۲۳
۲۶	يه كه م	سزاده دريټ به به ندرکردن بۆ ماوه يهك كه له ساليك كه متر نه بئى.	هەر كه سيټك هيز يان هه ره شه به كار به يټنى بۆ نه هيشتنى دهنگده ره له به كار هينانى مافى خۆى يان واى ليټكات به جۆرىكى ديارى كراو دهنگ بدات يان ريگا له دهنگدانى بگرئى.	۲۴
۲۶	دووه م	سزاده دريټ به به ندرکردن بۆ ماوه يهك كه له ساليك كه متر نه بئى.	هەر كه سيټك شتيكى دا يان خستيه روو، يان به ليني دا سوديك به دهنگده ره يان غه يري ئه و بدات تاكو به جۆرىكى ديارى كراو دهنگ بدات يا خود وابكات دهنگ نه دات.	۲۵
۲۶	سنييه م	سزاده دريټ به به ندرکردن بۆ ماوه يهك كه له ساليك كه متر نه بئى.	هەر كه سيټك گهر رازيبوو يا خود داواى سوديكى كرد بۆ خۆى يان جگه له خۆى له و كه سانهى كه خزمه تىكى گشتيان له پرۆسهى ههلبژاردندا پيسپيدراوه.	۲۶

ز	جۆرى تاوان	جۆرى سزا	برگه	ماده
۲۷	هەر كه سېك هه والى ناراستى له نيو دهنگدهره كاندا له باره ي روهشتى يه كيك له پالئوراوه كان يان له باره ي ناوبانگيه وه به مه به ستى كارتى كردن له راي دهنگدهره كان له ئه نجامى هه لېژاردندا بلاوكرده وه يان په خش كرد.	سزاده دريټ به به ندى كردن بوماوه يه ك كه له ساليك كه متر نه بى.	چوارهم	۲۶
۲۸	هەر كه سېك به چه كه وه يان ئامرازيكى برينداركه ر چووه ناو ئه و باره گايه ي كه بو هه لېژاردنه كان ته رخانكراوه به پيچه وانه ي حوكمه كانى ئه م ياسايه.	سزاده دريټ به به ندى كردن بوماوه يه ك كه له ساليك كه متر نه بى.	پينجه م	۲۶
۲۹	هەر كه سېك جنیوی دا یان تۆمه تی هه لبه ست یان ده ستدریژی كرده سهر لیژنه ی هه لېژاردنه كان یا خود یه كيك له ئه ندامه كان له كاتى پرۆسه ی هه لېژاردندا.	سزاده دريټ به به ندى كردن بوماوه يه ك كه له ساليك كه متر نه بى.	شه شه م	۲۶
۳۰	هەر كه سېك سندوقه كانى دهنگان یا خود خشته كانى هه لېژاردن یا خود هەر به لگه نامه يه كى په يوه ندى دار به پرۆسه ی هه لېژاردن تيك بدات.	سزاده دريټ به به ندى كردن بوماوه يه ك كه له ساليك كه متر نه بى.	حه وته م	۲۶
۳۱	هەر كه سېك دروشمه كانى ئاینى یان شوینه كانى خواپه رستن بو مه به ستى كاری حزبی یا خود ريكلامى هه لېژاردن به كاربه ينى.	سزاده دريټ به به ندى كردن بوماوه يه ك كه له ساليك كه متر نه بى.	هه شته م	۲۶
۳۲	هەر كه سېك ده ستى به سهر سندوقه كانى دهنگان یان كاغه زه كانى دهنگان یان تۆماری دهنگده راندا گرت یان شاردييه وه یان له ناوی برد یان تيكيدان یان دزی.	سزاده دريټ به به ندى كردن بوماوه يه ك كه له يه ك سال كه متر نه بى و غرامه يه كيشى لى وه رده گيرى كه له (۱۰۰۰۰۰) سه د هه زار كه متر نه بى و له (۵۰۰۰۰۰) پينج سه د هه زار زياتر نه بى.	یه كه م	۲۷

ماده	برگه	جۆرى سزا	جۆرى تاوان	ز
۲۷	دووهم	سزاده دريټ به به ندردن بؤماويهك كه له يهك سال كه متر نه بئ و غرامه يه كيشى لئ وهرده گيرئ كه له (۱۰۰۰۰۰) سهد هزار كه متر نه بئ و له (۵۰۰۰۰۰) پينج سهد هزار زياتر نه بئ.	هر كه سيك له ريگه ي به كارهينانى هيز يان هه ره شه پابه ندى ئازادى هه لئ بژاردن يان سيسته مه كه ي نه بئ.	۳۳
۲۸		سزاده دريټ به سزاي تاوانى ته واو، به دهر له حوكمه كاني بنه ما گشتيه كان.	دهستدانه (شروع) تاوانه كاني هه لئ بژاردن كه ده قيان له م ياساييه دا هاتوو.	۳۴
۲۹	يه كه م	سزا ده دريټ به غرامه يهك به برئ (۵۰۰۰۰۰۰۰) په نجا مليون دينار.	له بارئكدا كه به شداري كردنى كيانى سياسى له ههستان به هه ر تاوانيك له تاوانه كاني هه لئ بژاردن كه ده قى له م ياساييه دا هاتوو ئيسپات بوو.	۳۵
۲۹	دووهم	سزاده دريټ به بيته شكردن له و دهنگانه ي كه به دهستى هيناوه له مه لبه ندى هه لئ بژاردنه كه دا.	هر كيانى كى سياسى هيز يان هه ره شه به كاربهينيت بؤ نه هيشتنى دهنگدهر له به كارهينانى مافى خوى يان واى ليبيكات به جۆرى كى ديارى كراو دهنگ بدات يان ريگا له دهنگدانى بگريټ.	۳۶
۲۹	دووهم	سزاده دريټ به بيته شكردن له و دهنگانه ي كه به دهستى هيناوه له مه لبه ندى هه لئ بژاردنه كه دا.	هر كيانى كى سياسى به چه كه وه يان ئامرازى كى برينداركه ر چوو له ناو ئه و باره گايه ي كه بؤ هه لئ بژاردنه كان ته رخانكراوه به پيچه وانه ي حوكمه كاني ئه م ياسايه.	۳۷
۲۹	دووهم	سزاده دريټ به بيته شكردن له و دهنگانه ي كه به دهستى هيناوه له مه لبه ندى هه لئ بژاردنه كه دا.	هر كيانى كى سياسى جنيوى دا يان تومه تى هه لبه ست يان دهستدرىژى كرده سهر ليژنه ي هه لئ بژاردنه كان يا خو يه كيټ له ئه ندانه كان له كاتى پرؤسه ي هه لئ بژاردندا.	۳۸

ماده	برگه	جوړی سزا	جوړی تاوان	ز
۲۹	دووهم	سزاده دريټ به بڼه شکردن له و دنگانه ی که به دهستی هیناوه له مه لېبندی ه لېژار دنه که دا.	هر کیانیکي سیاسی سندوقه کانی دنگدان یا خود خشته کانی ه لېژاردن یا خود هر به لگه نامه یه کی په یوه ندیدار به پرؤسه ی ه لېژاردن تیک بدات.	۳۹
۲۹	دووهم	سزاده دريټ به بڼه شکردن له و دنگانه ی که به دهستی هیناوه له مه لېبندی ه لېژار دنه که دا.	هر کیانیکي سیاسی دروشمه کانی ئاینی یان شوینه کانی خواجه رستی بو مه به سستی کاری حزبی یا خود ریکلامی ه لېژاردن به کار بیټیت.	۴۰
۲۹	دووهم	سزاده دريټ به بڼه شکردن له و دنگانه ی که به دهستی هیناوه له مه لېبندی ه لېژار دنه که دا.	هر کیانیکي سیاسی دهستی به سهر سندوقه کانی دنگدان یان کاغه زه کانی دنگدان یان توماری دنگده ران گرت یان شار دبیوه یان له ناوی برد یان تیکیدان یان دزی.	۴۱
۲۹	دووهم	سزاده دريټ به بڼه شکردن له و دنگانه ی که به دهستی هیناوه له مه لېبندی ه لېژار دنه که دا.	هر کیانیکي سیاسی له ریگه ی به کار هینانی هیز یان هه ر ه شه پابه ندی ئازادی ه لېژاردن یان سیسته مه که ی نه بیټیت.	۴۲
۲۹	سییه م	سزاده دريټ به بندکردن و غرامه یه کیشی لی و ه ر ده گیری له (۱۰۰۰۰۰۰۰) ده ملیون دینار که متر نه بی و (۲۵۰۰۰۰۰۰) بیست و پینچ ملیون دینار زیاتر نه بی.	به کار هینانی هر شیوه یه ک له شیوه کانی پاله په ستو یان ترساندن یان به کافر دانان یا خود به خو فروش دانان یان پیشاندانی شتی ه ل خه له تین یان پیدانی ده سته که وتی مادی یان مه عنه وی یان به لین پیدان له لایه ن هر حزب یان کومه ل یان ری کخستن یان کیان یان که سه کان، یان هر لایه نیکی تر .	۴۳